

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

Житомирський національний агроекологічний університет

Національний університет водних ресурсів та природокористування

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

ПЕРЕДУМОВИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Матеріали

I Всеукраїнської науково-практичної конференції 28

травня 2018 року

Полтава

2018

Редакційна колегія:

Писаренко П.В. – перший проректор ПДАА, д-р с.-г. наук, проф., чл.-кор. ІАУ;

Хартинов М.М. – д-р с.-г. наук, проф. ДДАЕУ;

Скидан О.В. – ректор ЖНАЕУ, д-р екон. наук, проф.;

Клименко М.О. – директор учбово-наукового інституту агроекології та землеустрою, зав. кафедрою екології НУВРП, д-р с.-г. наук, проф., акад. МАНЕБ;

Дегтярьов В.В. – перший проректор, зав. кафедрою землеробства ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, д-р с.-г. наук, проф.;

Чайка Т.О. – доц. кафедри землеробства і агрохімії ПДАА, канд. екон. наук;

Яснолоб І.О. – старш. викладач кафедри кафедри підприємництва і права, начальник НДЧ ПДАА, канд. екон. наук.

Передумови та перспективи раціонального використання природно-ресурсного потенціалу : матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф. (Полтава, 28 трав. 2018). – Полтава : ПДАА, 2018. – 142 с.

У збірнику представлені матеріали конференції за результатами досліджень щодо передумови та перспективи раціонального використання природно-ресурсного потенціалу.

Збірник тез є частиною науково-дослідної теми «Розвиток АПК на основі раціонального природокористування» Полтавської державної аграрної академії (номер державної реєстрації 0114U000625 від 19.03.2014 р).

Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, студентів й аспірантів вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських та переробних підприємств АПК різної організаційно-правової форми, працівників державного управління, освіти та місцевого самоврядування, всіх, кого цікавить проблематика раціонального використання природно-ресурсного потенціалу. Матеріали видані в авторській редакції.

© Автори тез, включені до збірника, 2018 ©
Полтава, 2018

ЗМІСТ

АГРОЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Аранчій В.І., Чайка Т.О., Яснолоб І.О. (Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава) Розвиток органічного сільського господарства заради майбутнього 8

Божко Л.Ю., Мельник І.Ю. (Одеський державний екологічний університет, м. Одеса) Оцінка впливу змін клімату на ріст, розвиток та формування урожаїв озимої пшениці у вінницькій області 15

Васалатій Н.В., Кирнасівська Н.В. (Одеський державний екологічний університет, м. Одеса) Моделювання впливу агрокліматичних умов на формування агроекологічних категорій урожайності озимого ріпаку 18

Вольвач О.В., Гатіятулліна О.Ф. (Одеський державний екологічний університет, м. Одеса) Вплив змін клімату на продуктивність цукрового буряку в сумській області 21

Данілова Н.В. (Одеський державний екологічний університет, м. Одеса)

Оцінка продуктивності проса в умовах зміни клімату 24

Данілова Н.В., Лука М.М. (Одеський державний екологічний університет, м. Одеса) Оцінка агрокліматичних умов вегетації проса в

зв'язку зі зміною клімату в Східному Лісостепу 27

Данілова Н.В., Полудена А.М., Бугор Г.М. (Одеський державний екологічний університет, м. Одеса) Агрокліматична оцінка умов тепло- та вологозабезпеченості соняшника в дніпропетровській області 30

Любич В.В., Полянецька І.О., Желєзна В.В., Гебескул Д.О. (Уманський національний

- університет садівництва, м. Умань) Кулінарна оцінка екструдату з нелущеного зерна різних сортів і ліній пшениці спельти 33 **Жукова О.Г., Лисько О.П., Авраменко А.І.** (*Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ*) Зміни водних ресурсів України в умовах змін клімату 36 **Krzyśko-Łupicka T., Kalinichenko O., Białobrzewski S.** (*University of Opole, Poland*) New biotechnologies in the system of conservation and restoration of natural resources 38
- Лозінська Т.П.** (*Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква*) Формування продуктивних та якісних показників у сортів пшениці твердої ярої в умовах Лісостепу України 41
- Макеєва О.В.** (*Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава*) Питання збереження біорізноманіття у сучасних умовах технократії 44 **Орлик Д.В., Вольвач О.В.** (*Одеський державний екологічний університет, м. Одеса*) Дослідження впливу агрометеорологічних умов на формування біомаси посіву озимого жита в Одеській області 46 **Патика В.П., Пасічник Л.А.** (*Інститут мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України, м. Київ*) Фітопатогенні бактерії у системі збереження і відновлення природних ресурсів 49
- Ратошнюк В.І., Ратошнюк Т.М.** (*Інститут сільського господарства Полісся НААН України, м. Житомир*) Фактори впливу на показники урожайності сільськогосподарських культур 52
- Толмачова А.В., Бондура С.В.** (*Одеський державний екологічний університет, м. Одеса*) Агрокліматична оцінка умов вирощування кукурудзи на Черкащині 57
- Толмачова А.В., Кандиба К.Ю.** (*Одеський державний екологічний університет, м. Одеса*) Вплив агрометеорологічних умов на ріст та розвиток соняшнику в період сівба-сходи в Південному Степу України 59 **Ярута М.Ю.** (*Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва, м. Харків*) Агроекологічні особливості використання

Лозінська Тетяна Павлівна
канд. с.-г. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
м. Біла Церква

ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНИХ ТА ЯКІСНИХ ПОКАЗНИКІВ У СОРТІВ ПШЕНИЦІ ТВЕРДОЇ ЯРОЇ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Україна є одним з найбільших експортерів зерна в Європі. Проблема збільшення виробництва високоякісного зерна була й залишається головною для всього народногосподарського комплексу України.

Пшениця яра – цінна продовольча культура, борошно якої широко використовують у хлібопекарському і кондитерському виробництвах, зокрема для виробництва макаронних виробів і круп високої харчової цінності.

Сучасні сорти пшениці твердої ярої, на відміну від озимих форм пшениці твердої, мають досить високу пластичність та стабільність до умов довкілля, короткий вегетаційний період, що сприяє введенню культури в структуру сівозмін в усіх зонах України. За вмістом білка в зерні пшениці твердої ярої, фракційним складом білку, амінокислотним складом вона переважає всі інші колосові зернові культури.

Зернові культури, які розвиваються за ярим типом, поступаються озимим зерновим за урожайністю, проте вони, як правило, мають значну перевагу щодо якості зерна. Власне завдяки підвищеній якості зерна ярим формам приділяється значна увага [1].

Програмою досліджень за мету було визначено вивчення нових сортів пшениці твердої ярої в умовах дослідного поля Білоцерківського НАУ за комплексом господарськи цінних ознак, формування урожайності та якості зерна та порівняння отриманих результатів з сортом стандартом.

Матеріалом для досліджень слугували сорти Харківська 41, Жізель та Ізольда, за стандарт був взятий сорт Харківська 27. Дослідження проводилися впродовж 2015–2017 рр.

У результаті проведених досліджень встановлено, що насіння всіх сортів мало більш високі показники польової схожості в погодних умовах 2016 р., яка варіювала від 80,0 % у сорту Жізель до 89,9 % у сорту Ізольда. У посушливий 2017 р. показники польової схожості значно впали і становили 70–74 % за $НІР_{05} = 0,2$. Польова схожість насіння сорту Ізольда в середньому за роки була дещо вищою, ніж у інших сортів і становила 82,2 %.

Виживаність рослин досліджуваних сортів більшою мірою залежала від погодних умов року вирощування. У середньому за роки досліджень вона коливалася від 79,2 % у сорту Ізольда до 73,4 % у сорту Жізель.

Нами встановлено, що густина рослин як на початку вегетації, так і на час збирання істотно залежала від погодних умов вегетаційного року та сорту. В середньому кількість сходів варіювала від 344 шт./м² у сорту Жізель до 370 шт./м² у сорту Ізольда.

Кількість рослин пшениці твердої ярої на час збирання за роки досліджень Харківська 27 вона становила понад 500–600 варіювала від 330 шт./м² у сорту Жізель до 356 шт./м² у сорту Ізольда.

Відомо, що базовим показником є густина рослин. Так, у стандарті рослин на 1 м², а коефіцієнт кущення перевищує 1,3. Кількість продуктивних стебел в середньому за роки досліджень становила у сорту Харківська 27 – 369, у сорту Харківська 41 – 404, у сорту Жізель – 401 і у сорту Ізольда – 369 шт/м².

Кількість зерен у колосі сорту Харківська 27 була на рівні 18–25,9 шт., у Харківської 41 – 19,8–30,8, Жізель – 19,5–34,0, Ізольди – 19,5–30 шт. Сприятливими умовами для зав'язування великої кількості зерен виявилися умови 2016 р., а не сприятливими – умови 2017 р.

Загальновідомо, що показники маси зерна з колоса залежать від двох елементів продуктивності: маси 1000 зерен та кількості зерен у колосі.

У середньому за три роки маса 1000 зерен становила: у Харківської 27 – 35,7 г, Харківської 41 – 39,0 г, Жізель – 36,6 г та Ізольда – 37,0 г.

Урожайність пшениці твердої ярої у досліді суттєво змінювалася за роками досліджень та відслідковувалася сортова реакція рослин на погодні умови років досліджень – від 1,43 до 2,50 т/га.

Головною ознакою сортів є їх якість. У наших дослідженнях вміст білка у зерні у сорту Харківська 27 становив 12,1 %, Найбільший показник мав сорт Харківська 41 – 12,5 %, а найменший – Жізель – 11,2 %. Варто відзначити, що показники якості зерна пшениці твердої ярої сорту Ізольда були значно кращими, у порівнянні з показниками сорту Харківська 27. Склоподібність в середньому була на рівні 50 % у сортів Харківська 27, Харківська 41 та Жізель, а в сорту Ізольда – на рівні 51 %.

Таким чином, зробивши аналіз сортів пшениці ярої твердої за показниками продуктивності і якості, є можливість включати досліджувані сорти в селекційні програми з метою отримання високопродуктивного та високоякісного вихідного матеріалу для селекції культури.

Бібліографічний список

1. Андрійченко Л.В. Шляхи підвищення врожайності та якості зерна пшениці ярої твердої на півдні України / Л.В. Андрійченко // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2006. – Вип. 1. – С. 33–38.

Макеєва Ольга Валеріївна
здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава

ПИТАННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ТЕХНОКРАТІЇ

Наукове видання

**ПЕРЕДУМОВИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РАЦІОНАЛЬНОГО
ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ**

Матеріали

I Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Полтава, 28 травня 2018 року)

Відповідальність за зміст і редакцію матеріалів несуть автори.

Ум. друк. арк. 8,26. Тираж 150 прим.

Гарнітура Times New Roman Cyr.

